

2018-11-09

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden

Dnr Kdn 2018/78

Förutsättningar för kolloverksamhet 2019

Förslag till beslut

1. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att under 2019 vidta nödvändiga förberedelser för att kunna starta med kolloverksamhet från och med sommaren 2020.
2. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens yttrande till de två förslagsställarna.

Ärendet i korthet

Två förslag från kommuninvånare har inkommit till kommunen att starta kolloverksamhet. Ett av dessa har behandlats av nämnden. Nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag att redovisa förutsättningarna för att Järfälla startar kolloverksamhet från 2019. Förvaltningen redovisar de förutsättningar som gäller för kolloverksamhet och drar slutsatsen att det är möjligt att starta verksamheten först från sommaren 2020.

Handlingar

- 1 Förvaltningens tjänsteskrivelse 2018-11-09.
- 2 Förslag till politiker 2018-03-27.
- 3 Förslag till politiker 2018-06-07.
- 4 Förvaltningens tjänsteskrivelse 2018-04-24.

Bakgrund

Förslag till politiker

Två förslag från kommuninvånare har inkommit till kommunen att starta kolloverksamhet, 2018-03-27 och 2018-06-07. Förslaget från den 27 mars har behandlats av nämnden. Nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag att redovisa förutsättningarna för att Järfälla startar kolloverksamhet från 2019.

Den ena förslagsställaren hänvisar till kolloverksamheten på Barnens Ö och att barn från olika socioekonomiska områden blandas. Förslagsställare nummer två föreslår att kolloverksamhet upphandlas enligt Stockholm stads modell.

Historia

Kolloverksamheten har en historia som sträcker sig över hundratrettio år tillbaka i tiden. Vid starten var syftet med verksamheten att arbetarklassens fattiga barn som bodde i städerna skulle få andas frisk lantluft och få naturupplevelser, ”*förskaffa klena, spensliga, svaga skolbarn af obemedlade föräldrar i städerna tillfälle till några veckors vistande i frisk landtluft...*” som det heter i en artikel från 1884. De skulle även ingå ett mått av moralisk och demokratisk fostran. I takt med att samhället har förändrats har en röd tråd i kolloverksamheten hela tiden varit att nå barn från utsatta familjer.

För 130 år sedan ända fram till 1940/50-talet riktade sig kolloverksamheten i första hand till arbetarklassbarn och handlade om att förbättra folkhälsan, demokratifostran och omsorg om barn som levde ”utsatt”. Sommarkolonin blev också ett sätt att lösa barntillsynen när skolorna stängde för sommaren och föräldrarna arbetade.

På 1960- och 1970-talen dök nya pedagogiska tankar upp. Nu skulle sommarkolonierna rikta sig till alla barn, ge dem en god fritid och lära dem gruppbetående. Kolloverksamheten öppnade sig då allt mer för barn från familjer med stabil inkomst.

Forskning

Fortfarande är kolloverksamheten stor. Men i dag har andelen barn från ekonomiskt utsatta familjer minskat. Linköpings universitet har forskat kring detta och har kommit fram till nedanstående slutsats:

– De som skulle behöva kollo mest kommer ofta inte dit, säger Ann-Charlotte Münger, barn- och ungdomsforskare vid Linköpings universitet.

Müngers forskning visar på fyra steg i kollots utveckling.

Starten initierades av privata initiativ och av välgörenhetsorganisationer utifrån grundläggande filantropiska mål. Barn som hade det fattigt och svårt skulle få uppleva ett skönt sommarlov, få äta sig mätta och stärka sin hälsa.

Verksamheten övertogs av kommunerna och drevs av ungefär lika mål, om än inte formulerade på lika sätt. De två tyngsta uttagningskriterierna var under denna tid omfattningen av barnets ”särskilda behov” och familjens inkomst.

I och med marknadsanpassningen så breddades synen och kollo kom att ses som såväl en öppenvårdinsats för barn med särskilda behov och som en fritidsverksamhet för barn generellt. Kollo bedömdes som en välfärdstjänst bland flera. Det var nu som traditionell kolloverksamhet kompletterades med en utveckling av olika kollon specialiserade med en aktivitet.

Idag menar Münger att New Public Management även gjort sitt intåg i kolloverksamheten. Det finns idag ett organisationsperspektiv som mer och mer omfattar exempelvis krav på framtagande av prestationsmått, utvärderingar och dokumentation för att motivera verksamheten. Ordet ”kundanpassning” används nu lika ofta som ”behov”. Det finns också idag en konkurrens på ”kollomarknaden”.

Driftform

Kolloplats kan vara upphandlad och drivas av en privat entreprenör eller drivas i egen kommunal regi. Det vanligaste idag är upphandlad verksamhet.

Är verksamheten upphandlad så administrerar kommunen i och med sitt myndighetsansvar verksamheten – sköter information, handlägger ansökningar, gör fördelning av platser, tar in avgifter, beslutar om kollotaxa med mera. Respektive verksamhetsutförare ansvarar för den dagliga verksamheten. Kommunen följer upp verksamheten i syfte att försäkra sig om att det som upphandlats har genomförts och till den kvalitet som avtalats.

Kolloverksamhet i Järfälla 2018

Equmenia på Bruket

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden köper idag tjänst av Equmenia (före detta SMU) för bedrivande av dagkollo vid Bruket. För detta ges en ersättning till Equmenia för 2018 på 365 tkr. Huvudbyggnaden vid Bruket får disponeras hyresfritt av Equmenia.

Kollot pågår under sju av sommarlovets veckor och innehåller traditionellt dagkollo för de yngre och det mer specialiserade zafari för de äldre. Zafari innebär mer av äventyrsinriktning, med bland annat klättring vid Gåseborg och kanothajk med övernattning. Dagkollot bedrivs i tre tvåveckorsperioder och zafari i sju perioder på en vecka vardera. En av veckorna med två grupper. Sammanlagt har 156 barn och unga tagits emot 2018. För samtliga deltagare krävs medlemskap i Equmenia, vilket uppgår till 350 kronor. 2-3 deltagare per dagkolloperiod (av 22 platser) erbjuds plats av Equmenia utifrån en bedömning av socialförvaltningen.

Våga va´ dig själv

De tre senaste åren, 2016-2018, har Järfälla haft ett extra statsanslag för att bedriva sommarlovsverksamhet för åldern 6-15 år. Anslaget har grundats på antal hushåll i kommunen med barn i den åldersgruppen och hur många av dem som behöver ekonomiskt bistånd. Ett krav från staten har varit att aktiviteterna ska vara avgiftsfria för barnen.

I samarbete med elevhälsan har 20 barn under 2018 fått delta på sommarläger anordnat av ”Stiftelsen Våga va´ dig själv”. Skolsköterskorna och skolkuratorerna har utsett vilka elever som har behov av lägret. Lägren har varit antingen på en eller två veckor och syftet med dem är, förutom roliga aktiviteter, att stärka barnens självkänsla och ge dem ett större självförtroende. Kostnaden för lägret har varit cirka 600 kr/barn och dag. 84 000 kronor av sommarlovspengarna för 2018 har använts för detta ändamål.

Barnkonsekvensanalys

Att starta kolloverksamhet i Järfälla är positivt för barn och unga och tillgodoser många barn och ungas behov under sommaren.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ända fram till cirka 1960-/70-talets början var kolloversksamheten gratis för de familjer som hade barn på kollo. Fram till dess bedrevs kolloversksamheten av kommunerna.

I och med den pedagogiska omsvängningen att enbart inte nå de utsatta barnen började en taxa tas ut.

Taxa för kolloversksamheten ska beslutas av kommunfullmäktige. De flesta kommuner som bedriver kolloversksamhet har en taxa som tas ut utifrån befintlig bruttoinkomst i hushållet.

Järfälla kan besluta att ta ut en enhetstaxa, ha en taxa reglerad utifrån hushållets bruttoinkomst alternativt ha avgiftsfritt upp till en viss bruttoinkomst. Om vissa deltagare bereds plats via bedömning från socialtjänsten kan dessa platser vara avgiftsfria. Beslut om förslag till modell av taxa samt taxeuttag ska tas av kultur-, demokrati- och fritidsnämnden.

För att exemplifiera redovisas nedan taxeuttaget för Stockholm stad respektive Nacka kommun.

Stockholm stad

Månadsinkomst	1	2	3	4 barn
0-10 000 kr	40	32	24	16 kr/dag
10 001-20 000	80	64	48	32
20001–30 000	140	112	84	56
30 001 – 42 000	250	200	150	100
42 001 -	350	270	200	140

Nacka kommun

Månadsinkomst	1 barn	2	3
0-25 000 kr	78	62	55 kr/dag
25 001–50 000	156	125	109
50 001 –	262	210	183

Syskonrabatt 20 % barn 2

Syskonrabatt 30 % barn 3

Stockholm stad har valt att ha fem nivåer vad gäller inkomstgrund för taxeuttaget, medan Nacka har tre nivåer. Syskonrabatt gäller i både Stockholm och Nacka med ungefär lika procentuella nivåer.

Både Stockholm stad och Nacka kommun har handlat upp sin kolloverksamhet. Från och med 2017 ger båda lika ersättning till de utförare de slutit avtal med:

Ersättningen 2017 till utförarna uppgick till 750 kr/dag och barn. För barn som behöver extra resurs uppgick ersättningen 2017 till 1600 kr/dag och barn.

Fleråriga avtal (med optionsår) har slutits och de innehåller en årlig indexuppräknings av ersättningen.

Kostnadsexempel Nacka kommun

Nacka har avtal med två utförare av kollo, Stiftelsen Barnens Ö och Utepedagogik Sverige AB. Stiftelsen Barnens Ö bedriver mer traditionell kolloverksamhet och Utepedagogik Sverige AB har ett specialinriktat kollo. Sex kollogårdar på Barnens Ö Väddö i Norrtälje kommun används av Stiftelsen Barnens Ö för Nackas kolloverksamhet. Tre kollogårdar, belägna i Värmland, används av Utepedagogik Sverige AB.

År 2017 fanns 157 kolloplatser i Nacka, antal sökande var 187. Kostnaden uppgick till 1.4 mnkr. Kostnaderna för extra resurser var 180 tkr. Barnen var i snitt 12 dagar på kollot.

På kolloverksamheten på Barnens Ö betalade 73 % enligt taxa 3 (50 001 kr och över), 16 % enligt taxa 2 (25 000 -50 000 kr) och 11 % enligt taxa 1 (upp till 25 000 kr). Andel flickor var 61 % och andel pojkar 39 %. Antal platser var 125.

På kolloverksamheten i Värmland betalade 75 % enligt taxa 3, 13 % enligt taxa 2 och 12 % enligt taxa 3. Andel flickor var 53 % och andel pojkar 47 %. Antal platser var 32.

Överväganden

Teoretiskt exempel - regler/riktlinjer "Kollo Järfälla"

Ängsjö

Ängsjö friluftsgård skulle i en framtid kunna vara en plats för kolloverksamhet i kommunens egen regi. Utomhusmiljön "finns redan", däremot behöver övernattningsmöjligheternas förbättras. Stora möjligheter att samarbeta med föreningar och organisationer på plats finns.

Sannolikt krävs en upprustning/ombyggnad av Lugnhamn samt en upprustning/ombyggnad av huvudbyggnaden för att ordna godkända övernattningsmöjligheter. Den kommande motionscentralen som beräknas vara färdig vid årsskiftet 2019/2020 kommer innehålla möjlighet till caféverksamhet och kan fungera som plats för mellanmål och det mindre kvällsmålet. För frukost, lunch

och middag behövs dock ett utrustat kök. Detta skulle kunna etableras i nuvarande huvudbyggnad.

Förvaltningens bedömning är att kolloverksamhet på Ängsjö är möjlig först år 2020, under förutsättning att Lugnhamn och huvudbyggnaden då anpassats för verksamheten.

Tre fyrbäddss campingstugor finns på Ängsjö, vilka skulle kunna hyras för kolloverksamheten.

Björkö-Arholma

Järfälla äger ett fritidsområde i Roslagen, Björkö-Arholma. Detta område har tidigare använts för fritidsgårdarna och fritidsklubbarnas lägerverksamhet, flerdagsutflykter, lägerskola etc av de kommunala verksamheterna. I nuläget hyr dock Järfälla ut området till en hyresgäst som bedriver annan verksamhet.

För att kunna bedriva kolloverksamhet på området krävs att avtalet med nuvarande hyresgäst sägs upp.

Området ligger vid vatten, har självhushållsstugor och rörelseytor. Nuvarande status på området är okänt men sannolikt krävs en större översyn och trolig upprustning av området för att kolloverksamhet ska kunna bedrivas.

Exempel, regler och riktlinjer

För att få en plats på kollo krävs folkbokföring i Järfälla kommun.

Målgruppen för kolloverksamheten kan vara barn som exempelvis går i årskurs 1-9, årskurs 4-9, årskurs 4-7 eller årskurs 1-7 eller annan åldersindelning. Gällande målgrupp föreslås beslutas av kultur-, demokrati- och fritidsnämnden.

Barn och ungdomar på kollo omfattas av den kollektiva olycksfallsförsäkring som kommunen tecknat med sitt försäkringsbolag.

Ansökan om kolloplats kan ske via kommunens webb (krävs e-leg) och via pappersblankett.

Förälder/vårdnadshavare söker plats.

Behov av extra stöd ska anges i ansökan. Bedömning om detta beviljas eller avslås görs av kommunens profession.

Anmälan görs under februari månad. Besked om plats kan då ges under första veckan i april. De som erbjudits kolloplats har då 8-10 dagar på sig att tacka ja/nej till plats.

Om avbokning sker efter att en bindande anmälan gjorts så krävs läkarintyg.

Vid avbrutet kollo krävs läkarintyg för att få tillbaka pengar.

Kommunen bekostar resa till eller från kollo (t ex inhyrd buss och bestämda hållplatser i kommunen), alternativt står för resekostnader på SL.

Verksamhetsinnehåll

Kolloverksamheten kan pågå hela sommarlovet i perioder om en eller två veckor åt gången. De kommuner som bedrivit kollo en längre tid vittnar om att antal anmälda är flest de första veckorna på sommarlovet och de avslutande veckorna på sommarlovet. Behovet bedöms dock egentligen vara störst under juli månad, då det i regel är barn som inte reser bort under sommaren som då söker plats. De olika perioderna kan vara uppdelade i ålder inom det större åldersspannet som erbjuds plats. Kolloperioder föreslås beslutas av nämnden.

Kolloverksamheten har sedan starten varit av traditionell art med mycket utevistelse, olika lekar, spel, olika idrottsaktiviteter, bad, kanot/segling etc. Under senare år har dock specialiserade kollon utvecklats som är koncentrerade på en aktivitet - seglarkollo, teaterkollo, hästkollo etc. Järfällas inriktning föreslås beslutas av nämnden.

Det vanliga på kollo är att barnen bor i grupp, cirka 4-6 barn per rum. Personal finns på plats dygnet runt. Finns det flera "barnhus" på kollo innebär det fler "nattledare" (minst en per "barnhus").

Det serveras tre huvudmål per dag, frukost, lunch och middag. Utöver detta två mellanmål under för- respektive eftermiddag och i en del fall även ett kvällsmål. Eventuell allergi, religion etc som kräver specialkost ska anges i ansökan.

Ordningsregler (fickpengar, mobiltelefon, får ha med/får inte ha med etc) bestäms av utföraren (privat entreprenör eller den kommunala driftenheten).

Slutsatser

Förvaltningens bedömning är att det inte är möjligt att starta kolloverksamhet från sommaren 2019. En organisation måste sättas som står för administrationen om det beslutas att verksamheten ska upphandlas. Beslutas det att kolloverksamheten ska bedrivas i egen regi måste också en genomförandeorganisation sättas. Ekonomiska medel måste också tillföras för att kunna bedriva verksamheten. Dessa kan sökas inför budget 2020.

Flera beslut måste dessutom tas i kultur-, demokrati- och fritidsnämnden, bland annat taxeuttag, målgrupp i ålder, gruppstorlekar, kolloperioder etc.

Då de fastigheter som är i kommunens ägo och som skulle kunna användas för kolloverksamhet sannolikt är i behov av upprustning/ombyggnad/uppsägning av avtal bedömer förvaltningen att kolloverksamheten måste upphandlas dess första och eventuellt andra år, 2020 och 2021.

Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden föreslås ge förvaltningen i uppdrag att under 2019 vidta nödvändiga förberedelser för att kunna starta med kolloverksamhet från och med sommaren 2020.

Pernilla Järverot
Kultur- och fritidsdirektör

Bo Majling
Utredare

Beslutet ska skickas till

Mona Jansson
Jonas Astros
Järfälla Fritid
Järfälla Bibliotek
Järfälla Kultur
Järfälla Kulturskola